

Lovforslag nr. L 149. Fremsat den 29. januar 1981 af ministeren for kulturelle anliggender

Forslag

til

Lov om ny- og ombygning af Det kgl. Teaters Gamle Scene og om planlægning af opførelse af et nyt skuespilhus for Det kgl. Teater

§ 1. Ministeren for kulturelle anliggender kan med henblik på fortrinsvis anvendelse som Det kgl. Teaters opera- og balletscene anvende 175 mill. kr. til ny- og ombygning af Det kgl. Teaters Gamle Scene, heraf 11 mill. kr. i finansårene 1981 og 1982 til projektering og indtil 164 mill. kr. i finansårene 1983-86 til den videre projektering og til gennemførelsen af byggearbejderne, herunder til de nødvendige ejendomserhvervelser.

Stk. 2. Ministeren kan, såfremt de nødvendige ejendomserhvervelser ikke kan ske ved køb, gennemføre erhvervelsen ved ekspropriation efter reglerne i lov om fremgangsmåden ved ekspropriation af fast ejendom.

§ 2. Ministeren for kulturelle anliggender kan i finansårene 1981 og 1982 anvende 1 mill. kr. til at udarbejde en plan for placering af et nyt skuespilhus for Det kgl. Teater.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

I løbet af 1970'erne har Det kgl. Teaters bygnings- og driftsmæssige forhold været underkastet en række undersøgelser og overvejelser.

I 1972 nedsatte kulturministeren Udvalget vedrørende Det kgl. Teaters bygnings- og driftsforhold. I udvalgets betænkning (nr. 712, 1974) anbefales dels en rationaliseringsundersøgelse, dels en væsentlig ombygning af Gamle Scenes scene- og magasinbygning.

I 1976 påbegyndtes en forundersøgelse af teatrets teknisk-administrative funktioner med henblik på en rationalisering. På basis af forundersøgelsesrapporten, der blev afgivet i marts 1977, blev gennemførelsen af de anbefalede rationaliseringsforanstaltninger – med finansudvalgets tilslutning – påbegyndt i foråret 1978; jfr. aktstykke 233 (24. januar 1978).

Forundersøgelsesrapporten indeholdt i øvrigt vurderinger af et af kgl. bygningsinspektør, arkitekt Nils Koppel i 1972–73 udarbejdet skitseforslag til en omfattende ny- og ombygning af Gamle Scenes scene- og magasinbygning m. m. og af nogle helt foreløbige skitser til et nyt skuespilhus til afløsning af Nye Scene (Stærkassen). Der var hermed givet et oplæg til en omfattende helhedsløsning af teatrets bygningsmæssige problemer.

For at sikre sig det bedst mulige grundlag for de videre dispositioner udskrev kulturministeren med finansudvalgets tilslutning i nævnte aktstykke nr. 233 en arkitektkonkurrence i to faser om et nyt skuespilhus, en idékonkurrence og en projektkonkurrence.

I 1978 anmodede kulturministeren et udvalg – med forhenværende statsminister Hilmar Baunsgaard som formand – om at definere Det kgl. Teaters målsætning i samfundet i dag og på dette grundlag stille forslag om det fremtidige lovgrundlag for teatrets virksomhed. Målsætningsudvalget afgav betænkning: Det kgl. Teater – en fremtid som hele landets teater i juni 1979 (bet. 872).

Som det allerede fremgik af kulturministerens redegørelse i forbindelse med forespørgselsdebat-

ten i folketinget den 25. november 1976 vedrørende den aktuelle situation på Det kgl. Teater er de to altafgørende problemer: totalt forældede og uhensigtsmæssige bygninger og regulativer og overenskomster, som tiden er løbet fra. Hertil kan i dag føjes, at der, som følge af de generelle begrænsninger af statens udgifter, der har fundet sted gennem de senere år, er sket en reduktion af nationalscenens bevillinger, der har gjort det yderligere vanskeligt at opretholde aktiviteterne med en rimelig udnyttelse af de tilstedeværende kunstneriske ressourcer.

Ved nærværende lovforslag søges etableret grundlaget for en løsning af Det kgl. Teaters bygningsmæssige problemer. Som det fremgår af det ovenfor anførte, er der tillige et påtrængende behov for, at man samtidig forbedrer teatrets driftsvilkår i øvrigt. I det følgende er der derfor redegjort for, hvilke initiativer regeringen agter at tage for at få løst den del af nationalscenens driftsproblemer, der ikke hidrører fra de utidssvarende bygninger.

Den driftsmæssige situation.

Målsætningsudvalget har i sin betænkning samlet sine principielle overvejelser i en konkluderende målsætning for Det kgl. Teater, som her skal citeres i sin helhed.

»Opstilling af en målsætning for Det kgl. Teater må nødvendigvis tage sit udgangspunkt i de kunstneriske krav, man ønsker at stille til en dansk nationalscene. Det gælder både de kunstarter og det niveau, man ønsker teatret skal kunne præstere. Udgangspunktet må endvidere være, at det kunstneriske arbejde på teatret i videst muligt omfang bør være tilgængeligt for hele befolkningen uanset om man har sin bopæl nær ved eller langt fra teatret, og uanset om man pr. tradition hører til blandt teatrets publikum eller ej. Målsætningsudvalget har erkendt, at der for samfundet foreligger en både historisk og aktuel kulturforpligtelse til at sikre et teater, der vil være i stand til at pleje en klassisk og nutidig teatertradition samtidig med, at

der via eksperimentelle udfoldelsesmuligheder tilføres dansk teaterkultur nye initiativer og inspirationer. Omfanget af denne forpligtelse for samfundet fastlægger de økonomiske krav, det offentlige stilles over for. Skal Det kgl. teater som hidtil præstere såvel opera, som ballet og skuespil, så stiller det større økonomiske krav, end hvis man er indstillet på at opgive en eller to af disse kunstarter. I målsætningsudvalget har der været enighed om, at forpligtelsen gælder alle tre kunstarter, idet de historiske og aktuelle kulturforpligtelser stiller krav om fortsat at sikre alle tre kunstarters eksistens og gøre det på det højst opnåelige kunstneriske niveau. Det musikdramatiske område (ballet og opera) vil ikke uden en indsats fra Det kgl. Teater kunne opretholdes i Danmark. Uden accept af det offentliges forpligtelse vil hverken dansk opera eller dansk ballet fortsat kunne eksistere. I udvalget har der været enighed om, at det ville være et både nationalt og kulturelt nederlag af betydelige dimensioner, om Danmark ikke fastholdt og videreførte sine musikdramatiske traditioner. For Den kgl. Ballet er der tale om en tradition, som har skabt international respekt og beundring, der er ret enestående for et lille land. For operaen gælder, at det for musiklivet i Danmark som helhed er betydningsfuldt, at der eksisterer en national opera. Drevet med inspiration og omhu vil Den kgl. Opera kunne medvirke til både at tilfredsstille befolkningens musikalske behov og kalde på inspiration til frembringelse af nye musikdramatiske værker. Det gælder i øvrigt for såvel operaen som balletten, at der i de senere år har vist sig en stigende publikumsinteresse. Opera og ballet kræver et kapel med særlig færdighed og forpligtelse til at fremføre den dramatiske musik. Dermed er det også givet, at disse kunstarter stiller krav om betragtelige økonomiske midler. Ingen steder i verden er man i stand til uden betydelige tilskud – offentlige eller private – at drive opera- og/eller ballethuse. Et krav om, at Det kgl. Teater ved egne entréindtægter skulle dække samtlige sine udgifter, ville være ensbetydende med en nedlæggelse af såvel opera som ballet. For målsætningsudvalgets medlemmer står det klart, at ønsker man at opretholde dansk opera og ballet, så vil alene disse områder kræve større offentlig støtte end den nuværende støtte til de samlede aktiviteter på Det kgl. Teater. En realisering af byggeplanerne og en rationalisering og effektivisering af arbejdsgangen på teatret vil selvsagt åbne mulig-

heder for økonomiske forbedringer, men vil ikke generelt ændre teatrets problemstilling. De hidtidige tilskud tillader ikke krav om den høje kunstneriske standard og det aktivitetsniveau, der bør være en selvfølge for en nationalscene.

Det er operaen og balletten, der stiller store økonomiske krav. Men også skuespillet vil kræve betydelige tilskud, hvis det skal kunne præstere det højst opnåelige niveau inden for dansk skuespilkunst og samtidig overholde målsætningens alsidighedskrav. I den forbindelse er det væsentligt at understrege, at skuespillet dækker halvdelen af Det kgl. Teaters samlede repertoire, og desuden er den mest efterspurgt af kunstarterne i provinsen.

Det må tillægges den allerstørste betydning, at teatret bestræber sig på at opfylde den forpligtelse, der ligger i begrebet nationalscene – at stille sine forestillinger til rådighed for hele befolkningen. Det kan ske ved at åbne teatret for kredse af befolkningen, der ikke hidtil har hørt til teatrets publikum og lette adgangen til teatret for fjernereboende ved en udstrakt turnévirkosomhed og ved et samarbejde med Danmarks Radio. Navnlig turnévirkosomheden stiller imidlertid økonomiske krav.

Udvalgets hovedkonklusion må herefter blive, at der, selv efter gennemførelse af mulige rationaliseringer og effektivisering af arbejdsgangen på teatret, nødvendigvis må stilles større beløb til rådighed fra det offentlige, hvis alle tre kunstarter skal kunne opretholdes og bredt præsenteres for publikum.

En erkendelse af disse økonomiske realiteter er efter udvalgets opfattelse en forudsætning for, at der med rimelighed kan investeres i nye bygninger til Det kgl. Teater. Det er imidlertid også udvalgets opfattelse, at et nyt teater – forudsat de nødvendige årlige bevillinger – vil give muligheder for at tilføre nyt liv til dansk teater som helhed, samtidig med at der vil være tilvejebragt en nationalscene, som vil kunne blive til glæde for et større publikum end hidtil.

Målsætningsudvalget beskæftigede sig udover med fastlæggelsen af nationalscenens målsætning med, hvorledes teatrets fremtidige organisation og struktur burde fastlægges. Udvalget lagde vægt på, at der lovmæssigt blev givet teatret en særlig status med et sæt regler, der med hensyn til styring, finansiering og administration var særligt indrettet på teatrets behov. Det var endvidere udvalgets opfattelse, at den særlige mulighed hovedstadsområdets befolkning har for at få glæde og nytte af teatrets virksomhed burde give sig udtryk i en for-

deling af udgifterne ved nationalscenens drift mellem staten og de kommunale enheder i hovedstadsområdet. Udvalget stillede på denne baggrund forslag om, at Det kgl. Teater fremtidigt fik lov-mæssig status som en særlig offentlig institution, der ledes af en styrelse, hvori bl. a. de myndigheder, der yder bidrag til at dække teatrets udgifter, er repræsenteret.

Kulturministeriets stilling til målsætningsudvalgets forslag

Ministeriet kunne principielt og som en helhed tiltræde udvalgets forslag og har søgt at tilvejebringe det fornødne grundlag for at fremsætte lovforslag i fuld overensstemmelse hermed.

Betænkningens forslag om finansiering og styring af teatret har været forhandlet med Kommunernes Landsforening, Amdsrådsforeningen i Danmark, Københavns, Roskilde og Frederiksborg amtsråd og Københavns og Frederiksberg kommuner. Det har under disse forhandlinger ikke vist sig muligt at tilvejebringe et aftalemæssigt grundlag for forslaget om en delt finansiering af teatret mellem staten og de kommunale enheder. Kulturministeriet har ikke ønsket at fremsætte lovforslag om en sådan finansieringsform uden et aftalemæssigt grundlag og må derfor afstå fra at søge udvalgets forslag herom gennemført.

Efter kulturministeriets opfattelse er der herefter ikke det fornødne grundlag for på indeværende tidspunkt at gennemføre en revision af lov nr. 40 af 14. februar 1935 om Det kgl. Teater og om oprettelsen af en kulturel fond, idet hovedvægten i målsætningsudvalgets forslag til nye, lovbestemmelser om Det kgl. Teater er lagt på det foreslåede ændrede finansieringsgrundlag for nationalscenens drift og de dermed forbundne forslag om ny ledelsesstruktur med en styrelse.

Som påpeget af målsætningsudvalget er der et påtrængende behov for, at Det kgl. Teater styrkes bevillingsmæssigt. Den endelige beslutning om en opbygning af nationalscenens kapacitet i overensstemmelse med de i målsætningsudvalgets betænkning indeholdte forslag kan dog ikke træffes på indeværende tidspunkt, men må bl. a. bero på realiseringen af de foreliggende byggeplaner og et kendskab til de driftsøkonomiske virkninger heraf.

Nationalscenens aktuelle bevillingsmæssige situation er imidlertid den, at nedskæringerne i teatrets bevillinger i de senere år har ført til, at man ikke har mulighed for at få fuldt udbytte af de ca. 130 mill. kr., samfundet i dag har afsat til formålet. De kunstneriske ressourcer kan ikke udnyttes

på rimelig måde. Der må derfor ske en øjeblikkelig styrkelse af Det kgl. Teaters driftsbevillinger, således at der med de givne lokaler kan opnås en rimelig udnyttelse af nationalscenens kunstneriske kapacitet.

Som tidligere nævnt er det tillige en afgørende hindring for udnyttelsen af de eksisterende ressourcer, at tiden er løbet fra de gældende arbejdsmæssige aftaler og overenskomster. Som påpeget bl. a. af målsætningsudvalget er der behov for mere fleksible regler, der muliggør, at de til teatret knyttede personaler kan fungere som en helhed i teatrets tjeneste. Der er således behov for en fuldstændig gennemgang af alle bestemmelser i regler og overenskomster om arbejdstider, prøvetider, arbejdsområde m. v.

Styringsgruppen vedrørende rationalisering af Det kgl. Teaters drift, der har forestået gennemførelsen af rationaliseringsforanstaltningerne på teatret, har med brev af 9. december 1980 fremsendt til kulturministeriet de af firmaet Maynard Management Konsulenter afgivne rapporter. Der henvises til bilag nr. 3.

Det fremgår heraf, at der nu er udarbejdet et nyt planlægnings- og styresystem, der gør det muligt såvel på langt som kort sigt for teatrets ledelse at lægge realistiske planer og sikre overholdelsen af disse. Dermed er en bedre udnyttelse af teatrets ressourcer sikret. Af den foreliggende handlingsplan for gennemførelsen af det foreslåede aktivitetsstyringssystem og den ændrede organisationsstruktur fremgår, at styringssystemet successivt vil blive etableret, og at det søges gennemført fuldt ud fra og med sæsonen 1984-85. Det fremgår endvidere, at en effektivisering af det scenetekniske arbejde kan gennemføres gennem en ændring af arbejdstidsordningerne og etablering af et i forhold hertil afpasset behovs- og planlægningssystem. Det fremgår imidlertid tillige, at det ikke er muligt for teatret med det nuværende reducerede personale at iværksætte det udarbejdede aktivitetsstyringssystem. Besparelserne og de bedre styremuligheder kan først opnås, når de personalemæssige forudsætninger herfor er etableret. Målsætningsudvalget og rationaliseringsrapporten peger således sammenhængende på behovet for en smidiggørelse af aftaler og overenskomster og på behovet for de nødvendige bevillinger som forudsætning for, at samfundet kan få det fulde udbytte af de midler, der afsættes til nationalscenens drift.

Kulturministeriet agter på nævnte baggrund så hurtigt som muligt at søge en genforhandling af samtlige aftaler og overenskomster gennemført, således at teatret kan fungere effektivt inden for

rammerne af tidssvarende bestemmelser, reglementer m. m., der muliggør en smidig og effektiv udnyttelse af samtlige de ressourcer, nationalscenen råder over.

Med henblik på at genskabe de økonomiske forudsætninger for, at Det kgl. Teater kan blive et velfungerende teater med en fremtid som hele landets teater, er det regeringens hensigt at søge nationalscenens driftsbevilling forøget med 3 mill. kr. i 1981 og med yderligere 9 mill. kr. i 1982. Spørgsmålet om en yderligere styrkelse af nationalscenens bevillinger i overensstemmelse med målsætningsudvalgets forslag sættes som anført i bero, indtil der kan foretages en vurdering af de driftsøkonomiske konsekvenser, opførelsen af nye bygninger til brug for Det kgl. Teater medfører.

Det kgl. Teaters bygningsmæssige situation.

Hurtigt efter indvielsen i 1874 af den nuværende teaterbygning Gamle Scene blev det åbenbart, at teaterbygningen manglede de faciliteter, der skulle til for at opnå en rationel drift. Manglen på side- og bagscene samt prøvesale har været og er fatal. På mange måder er teatret en labyrint.

Adgangsvejene fra magasiner, stedet, hvor dekorationer, rekvisitter og kostumer opbevares, til scene er besværlige. Dette og den manglende afstillingsplads på scenen fører til et urimeligt stort behov for arbejdskraft, som skal flytte rundt på scenemateriel.

Ved opførelse af Nye Scene – den såkaldte Stærekasse – i 1930'erne øgede man på sin vis Det kgl. Teaters vanskeligheder. Man fik ganske vist endnu en scene at udfolde sig på og dermed flere muligheder for at udnytte den kunstneriske kapacitet, men man fik ingen nye magasiner eller prøvesale og en scene med endnu trangere plads. Trods advarende røster blev Nye Scene endog bygget ude af niveau med Gamle Scene og med magasinerne. Ad en smal og lavloftet sliske skal alle dekorationer bæres op til Nye Scene.

Dette er i korthed den bygningsmæssige baggrund for de overvejelser, som Det kgl. Teaters forhold hyppigt har givet anledning til.

I marts 1978 indbød kulturministeren til en offentlig idékonkurrence om et nyt skuespilhus til Det kgl. Teater. Konkurrencens formål var at fremkalde ideer til belysning af de funktionelle, arkitektoniske og byplanmæssige muligheder for placering og udformning af et nyt skuespilhus som led i et samlet teaterkompleks ved Kgs. Nytorv.

I fortsættelse af idékonkurrencen indbød kulturministeriet i samarbejde med Danske Arkitekters

Landsforbund i juli 1979 nedennævnte arkitektfirmaer, der alle var blandt præmietagerne i idékonkurrencen:

Krohn & Hartvig Rasmussen
v/Knud Holscher og Svend Axelsson,
Halldor Gunnløgsson & Jørn Nielsen,
Bornebusch & Selchau
v/Jørgen Selchau,
Knud Munk

til en projektkonkurrence om den mere detaljerede udformning af et nyt skuespilhus. Formålet var at tilvejebringe et projektforslag, som kunne lægges til grund for den videre planlægning af det samlede teaterkompleks.

Dommerkomiteen for projektkonkurrencen afleverede sin betænkning den 20. december 1979. I komiteens indstilling hedder det bl. a.:

»De fire projekter er alle af høj kvalitet, og de giver alle bidrag, der vil komme den endelige løsning til gode. Projekterne angiver hver for sig fagligt kvalificerede løsninger på dele af den stillede opgave, men de bekræfter også, at det vil være uhyre krævende at forme et nyt skuespilhus i umiddelbar tilknytning til Gamle Scene. Tilsammen godtgør projekterne, at det vil være vanskeligt at opfylde teatrets idealkrav og samtidig tilgodese de mangeartede byplanmæssige og arkitektoniske hensyn. Det er imidlertid dommerkomiteens opfattelse, at forfatterne til (det indstillede) projekt . . . (udarbejdet af arkitektfirmaet Krohn & Hartvig Rasmussen v/Knud Holscher og Svend Axelsson) har behandlet de foreliggende problemer med stor sikkerhed, og at de på overbevisende måde har anvist veje, der kan føre til opgavens rette løsning. Dette gælder både teatrets indre og ydre udformning. Dommerkomiteen har tiltro til, at forfatterne efter den nødvendige bearbejdning af byggeprogrammet vil være i stand til at projektere et kunstnerisk inspirerende og funktionsdueligt nyt skuespilhus, der i et nutidigt formsprog på én gang hævder sig over for og underordner sig de historiske, arkitektoniske værdifulde bygninger på stedet.«

Knud Holschers og Svend Axelssons projekt placerer skuespilhuset på Stærekassegrunden med tilstødende grunde og magasiner, værksteder m. m. på arealer bag Gamle Scene mellem Holmens Kanal og Tordenskjoldsgade.

Dommerkomiteen indstillede, at der blev tilvejebragt den fornødne bevilling, således at man kunne anmode Knud Holscher og Svend Axelsson om, i et samarbejde med kgl. bygningsinspektør, arki-

tekt Nils Koppel, der er udpeget til at forestå ombygningsarbejderne i forbindelse med Gamle Scene, at tilvejebringe en samlet generalplan med tilhørende økonomioversigt for det samlede teaterkompleks.

Som det fremgår af det foran anførte, har kulturministeriet gennem udskrivelsen af arkitektkonkurrencen søgt at få belyst mulighederne for placering af et nyt skuespilhus i tilknytning til Det kgl. Teaters Gamle Scene.

Kulturministeriet kan helt tilslutte sig dommerkomiteens positive bedømmelse af det vindende projekt og havde gerne set dette gennemført som den under de givne forhold bedste løsning for teatret. Resultatet af kulturministeriets vurdering af arkitektkonkurrencens resultater er imidlertid, at det at opføre et nyt skuespilhus i tilknytning til Gamle Scene, som samtidigt med, at det løser de teatermæssige problemer på en tilfredsstillende funktionel måde, også løser de særlige problemer af arkitektonisk og byplanmæssig karakter, er forbundet med overordentlig store vanskeligheder. Dette gælder hvad enten man placerer det nye skuespilhus i Tordenskjoldsgade på Stærkassens grund, således som forudsat i det vindende projekt, eller i Holmens Kanal-kareen, som foreslået fra anden side. Begge løsninger vil nødvendiggøre omfattende indgreb i den eksisterende bebyggelse. Kulturministeriet finder det derfor rigtigst at forlade tanken om et samlet teaterkompleks ved Kgs. Nytorv. Den planlagte helhedsløsning af Det kgl. Teaters bygningsmæssige problemer må herefter gennemføres under disse ændrede forudsætninger.

Nærværende lovforslag sigter derfor imod en projektering og iværksættelse af den fornødne ny- og ombygning af arealerne bag Gamle Scenes scene samtidig med, at man undersøger mulighederne for en placering af et skuespilhus andetsteds.

Ny- og ombygningen af området bag Gamle Scene, der bl. a. omfatter etablering af bagscene til Gamle Scene og af nye værksteder og prøvesale, forudsætter, at ejendommene Holmens Kanal 5 og Tordenskjoldsgade 10 erhverves.

I Tordenskjoldsgade 10 anvender kunstakademiet lejede lokaler på i alt ca. 1.800 m² til auditorium og institutlokaler. Kulturministeriet vil tage initiativ til at finde de nødvendige erstatningslokaler, der vil blive søgt tilvejebragt ved indgåelse af lejemål.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Som nævnt i de almindelige bemærkninger sigter nærværende lovforslag imod en gennemførelse af de nødvendige ny- og ombygninger i tilknytning til Det kgl. Teaters Gamle Scene. Arbejderne indbefatter en udbygning af orkestergraven med de deraf følgende akustiske forbedringer med henblik på Gamle Scenes anvendelse fortrinsvis som opera- og balletscene. Der indrettes produktions- og prøvelokaler såvel til de musikdramatiske kunstarter som til skuespillet, idet Det kgl. Teater også efter opførelsen af et nyt skuespilhus andetsteds agtes videreført som en helhed, omfattende de nuværende kunstarter med de deraf følgende muligheder for gensidig inspiration og for opsætning af forestillinger med udnyttelse af hele nationalscenes kunstneriske personale.

Indretningen af transportveje, herunder elevatorer for transport af kulisser, vil blive gennemført således, at de også kan betjene den eksisterende Nye Scene (Stærkassen). De nuværende stærkt fysisk belastende og tidkrævende transportproblemer vil efter den gennemførte ombygning være løst hensigtsmæssigt for begge de i dag eksisterende scener.

Lovforslaget omfatter endvidere en modernisering og automatisering af Gamle Scenes scenetekniske anlæg. Der henvises i øvrigt til den summariske oversigt over de byggearbejder, som forslaget omfatter jfr. bilag 2. Forslaget forudsætter, at ejendommene Holmens Kanal 5 og Tordenskjoldsgade 10 erhverves. Som nævnt anvender kunstakademiet lejede lokaler på ca. 1.800 m² bruttoetageareal i Tordenskjoldsgade 10. Kulturministeriet vil tage initiativ til indgåelse af erstatningslejemål.

I Tordenskjoldsgade 10 findes én lejlighed, i Holmens Kanal 5 fire lejligheder. Holmens Kanal 5 anvendes i øvrigt til kontorformål.

For det tilfælde, at der ikke kan opnås enighed med ejerne af de pågældende to ejendomme om erhvervelse ved køb, søges hjemmel til at ekspropriere disse til brug for Det kgl. Teater.

De samlede udgifter ved gennemførelsen af de nævnte byggearbejder incl. projektering og incl. erhvervelsen af Holmens Kanal 5 og Tordenskjoldsgade 10 anslås til 175 mill. kr. Byggearbejderne, der agtes iværksat, så snart projekteringen er afsluttet i begyndelsen af 1983, vil blive tilrettelagt således, at man i videst muligt omfang undgår lukning af de eksisterende scener i alt for lange perioder.

Det kgl. Teaters drift agtes således så vidt muligt videreført i byggeperioden ved anvendelse af de eksisterende scener. Herudover er det tanken, at søge nationalscenens ressourcer udnyttet ved at gennemføre forestillinger ved midlertidige lejemaal af andre spilleegnede lokaler i hovedstaden og ved en forøget turnévirkosmhed.

Undervisningsministeriets byggedirektorat, der har ydet sagkyndig bistand ved de afholdte arkitektkonkurrencer, har givet tilsagn om også at bistå ved gennemførelsen af de planlagte byggearbejder som led i samarbejdet i øvrigt mellem kulturministeriet, Det kgl. Teater og de rådgivende teknikere.

Til § 2

En løsning af Det kgl. Teaters bygningsmæssige problemer forudsætter, at der opføres et nyt skue-

spilhus til brug for Det kgl. Teater. Under hensyn til, at opførelsen af et nyt skuespilhus i tilknytning til Gamle Scene har vist sig forbundet med så store vanskeligheder, at kulturministeriet nu finder det rigtigst at forlade tanken om et samlet teaterkompleks med de nødvendige scener for Det kgl. Teaters tre kunstarter på Kgs. Nytorv, er der et påtrængende behov for snarest at få vurderet areal- og lokalebehovet for et nyt skuespilhus samt at få vurderet et antal konkrete placeringsmuligheder, eksempelvis et sted ved havnefronten.

Vurderingen agtes gennemført af kulturministeriet i et samarbejde med Det kgl. Teater og undervisningsministeriets byggedirektorat med mulighed for at engagere anden sagkyndig bistand.

På grundlag af de foretagne analyser er det hensigten at fremlægge et konkret forslag om den videre fremgangsmåde ved opførelsen af et skuespilhus til brug for Det kgl. Teater.

Bilag 1

Lovforslagets økonomiske konsekvenser

Udgifterne ved projektering og gennemførelsen af ny- og ombygningen af arealerne bag Det kgl. Teaters Gamle Scene incl. erhvervelsen af ejendommene Tordenskjoldsgade 10 og Holmens Kanal 5 beløber sig til 175 mill. kr. (januar 1980).

Udgiften ved vurdering og analyse af areal- og lokalebehov for et nyt selvstændigt skuespilhus samt vurdering af placeringsmuligheder beløber sig til 1 mill. kr.

Udgifterne fordeler sig således på finansårene 1981-86:

1981	1982	1983	1984	1985	1986
2	10	32	50	50	32

Oversigt over de foreslåede byggearbejder

De arbejder, der foreslås gennemført, omfatter i hovedtræk følgende:

- Stor prøvesal i scenens størrelse
 - Mellemstor prøvesal
 - Værksteder til udførelse af tæppekulisser og dekorationer
 - Nye elevatorer og mekaniserede hejseværk til tæpper, kulisser og dekorationsklumper og vogne. Man sikrer herved ubesværet transport mellem værksteder, magasiner og scener.
 - Bagscene i scenens størrelse
 - Modernisering og mekanisering af Gamle Scenes snoreloft.
 - Tæppe- og dekorationsmagasiner
 - Indendørs aflæsningsmuligheder
 - Forbedringer af teknisk personales opholdsrum
 - Nye og moderniserede om- og påklædningsrum for teatrets kunstnere
 - Samling af teatrets administration (der i dag er placeret dels i Tordenskjoldsgade 3 og Holmens Kanal 3)
 - Forbedrede lokaleforhold for teatrets skræddere
 - Fornyelse og udbygning af lysanlæg
 - Modernisering og udbygning af orkestergravnen og forscene baseret på elevator-opbygning bl. a. med henblik på en forbedring af akustiske forhold.
 - Bygningsarbejderne omfatter i alt ca. 17.000 m².
- Arbejds-mæssige og kunstneriske konsekvenser*
Gennemførelsen af de omhandlede arbej-

der vil betyde store lettelser i arbejdsgangen på teatret inden for samtlige områder – fra administrationen og til sceneteknikken.

Væsentligt for den rationelle arbejdsgang er bl. a., at transport af dekorationsmateriel herefter kan ske internt på vogne og med elevatorer til og fra værksteder og til og fra de eksisterende scener: Gamle Scene og Nye Scene (Stærekassen). Det er endvidere afgørende, at der desuden tilvejebringes tilstrækkelige prøvelokaliteter, for at de forskellige kunstarters nyopsætninger og repriser alle kan få den tilstrækkelige prøveplads og -tid. Man opnår herved endvidere, at scenen i en vis udstrækning kan friholdes for kunstneriske prøver, således at man kan undgå at fjerne dekorationen fra aftenens forestilling for at opstille dekorationen til prøver, der siden igen skal fjernes for at opstille dekorationen til aftenens forestilling.

Om- og udbygningen af orkestergravnen må ses på baggrund af, at den nuværende orkestergrav er for lille til opførelse af en del af opera- og balletrepertoiret i originalbesætning.

Udover at gøre det muligt at spille hele det eksisterende opera- og balletrepertoire forbedres bl. a. gennem etablering af forscene de akustiske forhold på Gamle Scene.

Indretningen af bagscene til Gamle Scene og det nye snoreloft samt den nævnte udbygning og mekanisering af orkestergravgulvet med forscene muliggør endvidere en tiltrængt forenkling af arbejdsgangen ved forestillingsskift.

Bilag 3

STYRINGSGRUPPEN VEDRØRENDE
RATIONALISERING AF DET KGL. TEATERS DRIFT

Nybrogade 2, 1203 Kbh. K.

København, den 9. december 1980

Ministeriet for kulturelle anliggender

Styringsgruppen vedrørende rationalisering af Det kgl. Teaters drift fremsender vedlagt til ministeriet for kulturelle anliggender den af firmaet H. B. Maynard & Co. afgivne rapport: Det kgl. Teater. Rationaliseringsforanstaltninger af de tekniske og administrative funktioner.

Styringsgruppen skal anbefale, at det pålægges teatrets ledelse i samarbejde med personalet at søge de foreslåede rationaliseringsforanstaltninger gennemført i overensstemmelse med den opstillede handlingsplan og løbende holde ministeriet underrettet herom.

Det fremgår af rapporten, at der er knyttet bevillingsmæssige forudsætninger til gennemførelse af nogle af rationaliseringsforanstaltningerne. Således kræver aktivitetsstyringssystemet og den ændrede organisationsstruktur en permanent forøgelse af teatrets personale med 7/4 stilling. Merudgiften hertil anslås til 800.000 kr. (januar 77-niveau). Teatret vil i overensstemmelse med den opstillede handlingsplan fremkomme med andre konkrete bevillingsforslag, efterhånden som de bliver aktuelle, herunder forslag om bevilling til anvendelse af EDB i billetsalget (abonnement og løssalg). Styringsgruppen skal anbefale, at de fornødne bevillinger stilles til rådighed.

Med hensyn til teatrets bevillingssituation i øvrigt påpeger rapporten, at teatrets økonomi efter forundersøgelsens afslutning er blevet yderligere forringet, uden at dette dog har givet sig udtryk i en sænkning af det kvantitative aktivitetsniveau i forhold til tidspunktet for forundersøgelsens afgivelse. Styringsgruppen skal tilføje, at den økonomiske forringelse har haft målelige virkninger for

den kunstneriske aktivitet. Teatret mangler i dag de personale- og bevillingsmæssige ressourcer til fuld udnyttelse af sin kunstneriske kapacitet.

Det foreslåede aktivitetsstyringssystem forudsætter en løbende planlægning over 5 år med større og større detailleringsgrad.

Formålet med planlægningen er at opnå den bedst mulige udnyttelse af alle teatrets ressourcer.

En væsentlig del af de ifølge rapporten opnåede besparelser forudsætter ændrede overenskomster, aftaler og arbejdstidsordninger. Styringsgruppen er bekendt med, at det er kulturministerens hensigt at følge målsætningsudvalgets forslag om, at alle eksisterende overenskomster og aftaler skal opsiges med henblik på en genforhandling, under hvilken der må ske en fuldstændig gennemgang af alle bestemmelser om arbejdstider, prøvetider, arbejdsområde m. v.

Udgifterne til rationaliseringsarbejde har udgjort 850.000 kr. i vederlag til konsulentfirmaet, 63.000 kr. til anskaffelse af EDB-udstyr i forbindelse med tilslutning til Statens Centrale Regnskabsvæsen og Statens Centrale Lønanvisning og 360.000 kr. til dækning af engangsudgifter for teatret under rationaliseringsarbejdet, i alt 1.273.000 kr.

Styringsgruppen skal fremhæve, at der – uanset den i rapporten anførte forskel mellem de efter forundersøgelsen anslåede besparelser og de nu opnåede eller sandsynliggjorte besparelser – for en økonomisk indsats af denne størrelse er skabt grundlag for at opnå, hvad udvalget om Det kgl. Teaters målsætning efterlyste, nemlig fastlæggelse af principperne for den fremtidige ressourcean-

vendelse og styring af denne. Hertil kommer årlige nettobesparelser af en størrelsesorden, der mindst svarer til engangsudgifterne ved rationaliseringsarbejdet.

Styringsgruppen forventer i løbet af kort

tid at kunne afgive delrapport vedrørende anvendelse af EDB i billetsalget.¹⁾ Arbejdet vil blive afsluttet med afgivelse af delrapport vedrørende sceneteknisk organisation omkring årsskiftet 1980-81.

P.S.V.

J. HARDER RASMUSSEN

¹⁾ Rapporten er nu afgivet til ministeriet